

ЎТМИШГА НАЗАР

5 ЖИЛД, 11 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 5, НОМЕР 11

LOOK TO THE PAST

VOLUME 5, ISSUE 11

ТОШКЕНТ-2022

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон тиллари
университети

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Кебадзе Мадонна
тарих фанлари доктори,
Телави давлат университети

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Агзамова Гулчеҳра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдиашвили Майя
тарих фанлари доктори,
Телави давлат университети

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент кимё - технология институти

Дорошенко Татьяна Ивановна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Ширванова Тарана Амирага кызы
тарих фанлари номзоди, доцент,
Азербайдон давлат
иқтисодиёт университети

Гофоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қариш муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Теймураз Ахалмосулишвили
тарих фанлари номзоди, профессор,
Телави давлат университети

Халикова Рахбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Эшов Боходир Жўраевич
тарих фанлари доктори, профессор
Қариш давлат университети

Махкамova Надира Рахмановна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент ахборот технологиялари
университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент,
Нукус давлат педагогика институти

Мустафаева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Фанлар академияси

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Джоробекова Айнуэр Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Қозогистон дипломатия академияси

Рахмонкулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Расулов Абдуллажон Нуриддинович
тарих фанлари доктори, профессор
Наманган давлат университети

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Санкт-Петербург Тарих институти

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор,
Қозогистон давлат тарихи институти

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор,
Қозогистон Миллий университети

Хайдаров Муродилла Махмудалиевич
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Алнева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон давлат университети

Санпова Камола Давляталиевна
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

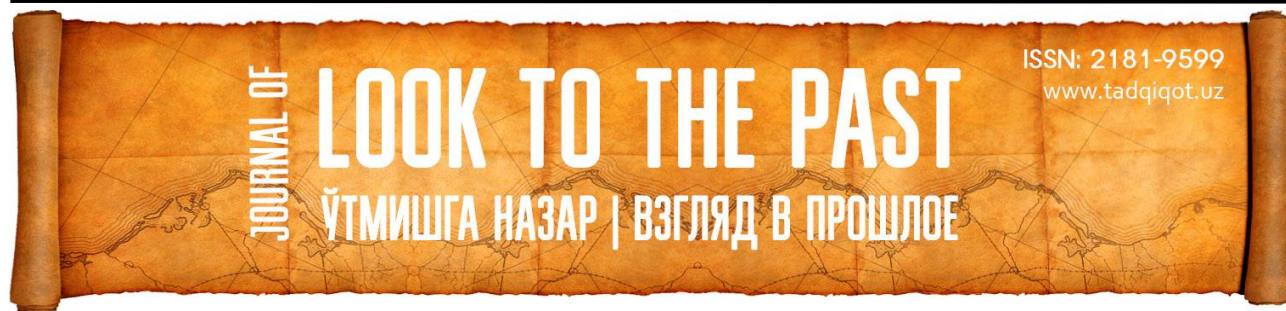
Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Догистон мустақил университети

Иноятова Диларам Маниглиевна
Тарих фанлари доктори (DSc)
Ўзбекистон Миллий университети

Одилов Абдор Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Толибоева Нодира Одилжоновна
Тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), Ўзбекистон жаҳон
тиллари университети

1. Гулчеҳра Агзамова БУХОРО АМИРЛИГИДАГИ ҲАРБИЙ ИШ ТАРИХИДАН (XVIII АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ - XIX АСРНИНГ ҲРТАЛАРИ).....	4
2. Фируза Шомукарамова ТЕРМИЗДА ШАРҚ МАДАНИЯТИ МУЗЕЙИ ВА ТУРКОМСТАРИС ХАМКОРЛИГИДА ҲТКАЗИЛГАН БИРИНЧИ АРХЕОЛОГИК ЭКСПЕДИЦИЯСИ ТАРИХИДАН: ОЛИМЛАР СИМБИОЗИ.....	11
3. Nodira Toliboyeva O'ZBEKISTON XOTIN-QIZLAR TA'LIMI MASALALARI.....	21
4. Дилафруз Ийманова ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ИШЧИ ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛИ (1925-1941 йиллар).....	29
5. Гулмира Каттаева СОПОЛЛИ МАДАНИЯТИ ТАҚИНЧОҚЛАРИ ТИПОЛОГИЯСИ ТАРИХШУНОСЛИГИ.....	37
6. Шерхон Кичкилов ХОМКОН ҚИШЛОҒИ ТАРИХИДАН (Кўхитанг тоғ қишлоқлари мисолида).....	42
7. Difuza Nasretdinova TURKISTONDA XOTIN-QIZLAR TA'LIMI.....	49
8. Оксана Пуговкина ҲРТА ОСИЁ ИККИДАРЁ ОРАЛИҒИ ХАЛҚЛАРИНИНГ МИЛОДДАН АВВАЛГИ VI-IV АСРЛАРДАГИ ТАРИХИ "ЎЗБЕКИСТОН ТАРИХИ"ГА ДОИР КОМПЛЕКС АСАРЛАРДА (XX АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ-XXI АСРНИНГ БИРИНЧИ ҲН ЙИЛЛИКЛАРИ) (ВАТАН ТАРИХШУНОСЛИГИ ТАҲЛИЛИ АСОСИДАН).....	53
9. Нодира Расулова XX АСРНИНГ 20-30-ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАКТАБЛАРИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ ВА ФАОЛИЯТИ.....	63
10. Бозоргул Уринова МУСТАҚИЛЛИК ДАВРИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВРИЙ МАТБУОТИДА ТАРИХИЙ ШАХСЛАР ТАЛҚИНИ (СОҲИБҚИРОН АМИР ТЕМУР МИСОЛИДА).....	73
11. Ф. Саидов XIX АСР ОХИРГИ ЧОРАГИ – XX АСР БОШЛАРИДА ТУРКИСТОНДАГИ АФҒОН СИЁСИЙ ҚОЧОҚЛАРИ ХУСУСИДА.....	80
12. Hamidbek Yusupov XIVA MADRASALARI HAQIDAGI MA'LUMOTLAR RUS MANBALARIDA.....	84

ISSN: 2181-9599

www.tadqiqot.uz

JOURNAL OF

LOOK TO THE PAST

ЎТМИШГА НАЗАР | ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

Ф.Саидов,Қарши давлат университети
Ўзбекистон тарихи кафедраси ўқитувчиси

XIX АСР ОХИРГИ ЧОРАГИ – XX АСР БОШЛАРИДА ТУРКИСТОНДАГИ АФҒОН СИЁСИЙ ҚОЧОҚЛАРИ ХУСУСИДА

For citation: F. Saidov. ABOUT AFGHAN POLITICAL REFUGEES IN TURKESTAN IN THE LAST QUARTER OF THE XIX - BEGINNING OF THE XX CENTURY. Look to the past. 2022, vol. 5, issue 11, pp.80-83

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7310249>

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада XIX аср охирида Афғонистонда юз берган сиёсий курашлар туфайли Туркистонга қочиб ўтганлар тарихи архив манбалари ва адабиётлар таҳлили орқали ўрганилган. Хусусан, қочоқларнинг ижтимоий ва этник таркиби хилма хил бўлганлиги, улар орасида “сиёсий қочоқлар” ҳам анчагина бўлиб, Россия империяси ҳукумати улардан ўз манфаатлари йўлида фойдаланганлиги илмий асосланган хулосалар орқали ёритилган.

Калит сўзлар: Қочоқ, амир, жамшидий, полиция, адлия, ёрдам пули, товон, нафақа, афғон фуқароси, муҳандис, солиқ, чегара пости, зобит, қўшин, тахт учун кураш.

Ф. Саидов,преподаватель кафедры истории Узбекистана
Каршинского государственного университета

ОБ АФГАНСКИХ ПОЛИТИЧЕСКИХ БЕЖЕНЦАХ В ТУРКЕСТАНЕ В ПОСЛЕДНЕЙ ЧЕТВЕРТИ XIX - НАЧАЛЕ XX ВЕКА

АННОТАЦИЯ

В данной статье на основе анализа архивных источников и литературы исследуется история тех, кто бежал в Туркестан из-за политической борьбы в Афганистане в конце XIX века. В частности, посредством научно обоснованных выводов освещался тот факт, что социальный и этнический состав беженцев был разнообразным, среди них было много политических беженцев, а также то, что правительство Российской империи использовало их в своих интересах.

Ключевые слова: беглец, эмир, джамшиди, полиция, правосудие, помощь, компенсация, пенсия, гражданин Афганистана, инженер, налог, пограничная застава, офицер, армия, борьба за трон.

F. Saidov,

Lecturer Department of History of Uzbekistan

ABOUT AFGHAN POLITICAL REFUGEES IN TURKESTAN IN THE LAST QUARTER OF THE XIX - BEGINNING OF THE XX CENTURY

ABSTRACT

This article, based on the analysis of archival sources and literature, examines the history of those who fled to Turkestan because of the political struggle in Afghanistan at the end of the 19th century. In particular, scientifically based conclusions highlighted the fact that the social and ethnic composition of the refugees was diverse, among them there were many political refugees, as well as the fact that the government of the Russian Empire used them in their own interests.

Index Terms: fugitive, emir, jamshidi, police, justice, assistance, compensation, pension, Afghan citizen, engineer, tax, frontier outpost, officer, army, struggle for the throne.

1. Долзарблиги:

1870-1880 йилларда Афғонистондан Туркистонга оқими кучайиб борган қочоқларнинг ижтимоий ва этник таркиби хилма хил бўлиб, улар орасида “сиёсий қочоқлар” ҳам анчагина бўлган. Россия империяси ҳукумати улардан ўз манфаатлари йўлида фойдаланганини очиб бериш, империя мустамлакачилик сиёсати тарихини ўрганишда муҳим аҳамият касб этади.

2. Методлар:

Мақолада умум қабул қилинган тарихий методлар – тарихийлик, қиёсий-мантикий таҳлил, кетма-кетлик, холислик тамойиллари асосида XIX аср охириги чораги – XX аср бошларида туркистондаги афғон сиёсий қочоқлари тарихи ёритилган.

3. Тадқиқот натижалари:

XIX аср охирида Ўрта Осиё ва Афғонистон масаласида рус-инглиз зиддиятлари кучайиб, икки мамлакат ўртасида 1869-1870 йилларда тузилган шартномалар орқали ўзаро таъсир доиралар келишиб олинган бўлсада, зимдан сиёсий ва дипломатик кураш давом этаверди. Рус-афғон (1,5 минг верст) ва Бухоро амирлиги – Афғонистон (1000 верст) чегараларида чегара чизигини белгилашда тортишувли масалалар мавжуд бўлиб турди. Бухоро амирлиги ҳудудида рус манзилгоҳлари вужудга келган XX асрнинг 80-90 йилларда амирлик чегара ҳудудларини ҳам империя ҳарбийлари қўриқлайдиган бўлди. 1895 йилда Бухоро амирлиги таможня тизими Россия империяси таможня тизимига қўшилиб юборилгандан сўнг, бождан келадиган даромад ҳам империя хазинасига бўшатиладиган бўлганди. 1860-1870 йилларда Афғонистонда шахзодалар ўртасида тахт учун кураш кескин тус олиб, афғон амири Дўстмухаммадхоннинг авлодлари бу курашлар майдонига шўнғиб кетдилар. Афғонистондаги кескин сиёсий вазият ва тахт учун кураш шунингдек, иккинчи аланга афғон уруши (1878-1881 йиллар) оқибатида мамлакат ҳудудининг парчаланиши, шахзодаларнинг тахтига даъво қилиб, ўз рақиблари билан аёвсиз жанглари каби кўпдан-кўп омиллар туфайли нафақат оддий халқ орасида қочоқлар оқими вужудга келмай, юқори табақа вакилларининг сиёсий қочоқлар гуруҳи ҳам юз берди. Афғон сиёсий қочоқларининг асосий объекти Туркистон ўлкаси ва Бухоро амирлиги ҳудудлари бўлди. Тарихий манбалар маълумотича, қочоқлар ҳеч қандай ҳужжатсиз рухсатнома ва паспортсиз чегарадан ўтган, айримларида эса вақтинчалик рухсатнома бор эди.

Афғон-рус ва Афғонистон - Бухоро чегаралари узоқ масофаларга чўзилгани туфайли, бўш қўриқланадиган чегара ҳудудларидан ёхуд савдо қарвонлари яширин ўтадиган мутлақо назоратда бўлмаган ерлардан, Амударёнинг саёз, тўқайзорларидан иборат қисмларидан қочоқлар Туркистон минтақасига кириб келарди.

Туркистонга кириб келган афғон қочоқлари орасида савдогар, дехқон, хунарманд, чорвадор, диний уламолар каби турли-туман ижтимоий гуруҳларнинг вакиллари бўлган. Бироқ сиёсий қочоқлар ҳам оз сонли бўлмай, бу мамлакатдаги уруғ-қабилачиликка асосланган этно-социал муносабатлар ушбу жараёнда асосий омил сифатида намоён бўлган.

Архив манбаларидан бирида Афғонистондаги Афғонистондаги сиёсий вазият туфайли таъқиб ва тазийиққа учраган ҳамда норози бўлган 10.000 нафар «жамшидий» қабиласи

аъзолари Туркистон генерал-губернаторлигининг Каспий орти вилояти ҳудудларига қочиб ўтган. Империя ҳукумати уларга бошпана бериш билан бирга, жойлашувлари учун 1500 рубль сарфлаган, шунингдек, жамшидийларнинг 7 минг нафари «Чаманибида» номли манзилгоҳдан паноҳ топган, уларнинг айнан Касбий ортига ўтишида бу ҳудуд чегаралари бўш қўриқлангани ва ишчи кучига бўлган эҳтиёж кучлилиги ҳамда бўш ерлар мавжудлиги каби омиллар ўз таъсирини ўтказган[1].

Қочоқлар оқими фақатгина Туркистон генерал-губернаторлигининг Каспийорти, Самарқанд, Сирдарё вилоятларига эмас, балки Фарғона вилояти уездларига ҳам қочиб борганлар. XIX аср охири- XX аср бошларида Шарқий Туркистон, Афғонистон ва Ироқдан қочиб келган этнослар Фарғона вилоятининг Жалолобод, Ўш, Ўзган, Андижон, Марғилон атрофларидаги қишлоқларида кўп сонли бўлиб истиқомат қилганлар. Улар тирикчилик илинжида меҳнатнинг барча турларини арзон нархда бажаришга тайёр эдилар»[2], деб маълумот беради тадқиқотчи Е.А.Сиясова. Сиёсий курашларга кирган ва енгилиб охиروқибатда Туркистондан сиёсий бошпана топган собиқ шахзодаларнинг авлодлари ҳам оз сонли бўлмаган. Биз юқорида XIX аср бошларидаги сиёсий вазият туфайли Туркистонга қочган жамшидийлар ҳақида эслатиб ўтдик.

Шундай жамшидий аслзода (хон) лардан Саид Аҳмадбек, Муҳаммадбек, Исмоилбеклар Туркистонга қочиб келишган. Саид Аҳмадбек оиласи билан Самарқанд шаҳрида яшади. Ракиблари унинг боши учун 10 минг рупий (рус пулида 40.000 рубль) оиласи ва иккита боласи доим хавф остида бўлганлиги учун назоратда ва уй қамоғида яшашга мажбур бўлган. Россия империяси маъмурлари кези келганда ундан ўз сиёсий мақсадларида фойдаланишни режалаштиришгани исбот талаб қилмайди. Йўқса, Саид Аҳмадбекка бир йилда 5000 рубль нафақа, ҳар ойда 75 рубль (1900 йилларда 125 рубль) ёрдам пули белгиланмаган бўларди. Ҳатто унинг моддий эҳтиёжларини қондириш учун Марв чегара ҳудудидан ер (кучмас мулк) ажратилган, Саид Аҳмадбекни орқа қилиб, унинг паноҳига гумаштаси хирот провинсияси сўнгги ҳарбий қўмондони Заринхон, ҳарбий бригада бошлиқларидан бири Фати (Пати Махмудхон) қочиб келишган[3]. Бухоро амирлигидаги рус манзилгоҳи ҳисобланган Патти Ҳисор (Термиз) шаҳар полиция бошлиғининг Туркистон район қўриқлаш бошқармаси (ТРҚБ, охрана) га йўллаган махфий мактубда Саид Аҳмадбек ҳузурига Ғулом Андер каби сиёсий вакиллар яшириш ташриф буюрганлиги ушбу шахс Самарқанд, Патти-Ҳисор, Келиф шаҳарларида бир муддат яшириниб юриб, яна Афғонистон ерига ўтиб кетганлигини хабар қилган[4]. Россия - Афғонистон чегара ҳарбий қисмларида узоқ муддат хизматда бўлган рус армияси полковниги, шарқшунос олим Д.И.Логафед афғон шахзодаларидан Сиёсий қочоқ ва унинг хизматида бўлган яқин кишилари ҳақида қимматли маълумотлар келтирган. Ушбу шахснинг фазилатлари ҳақида ҳам унинг ишларида маълумотлар келтирилган. Д.Н.Логафетнинг ёзишича, афғон шахзодаларидан Исомхон Шералихондан сўнг ўзини қонуний тахт вориси деб ҳисоблаган. Тенгсиз жангларда енгилганидан сўнг 100 нафар қариндоши билан жон сақлаш мақсадида Туркистонга қочиб ўтган. У Самарқанддаги «Даварзор» (Боғи -афғон)да истиқомат қилиб, рус ҳукуматидан бир йилда 12 минг рубль нафақа олган. Бироқ, нафақаси камлиги ҳақида Туркистондаги рус маъмурларига бир неча бор мурожаат қилган, бироқ мурожаатлари жавобсиз қолдирилган. Унинг фарзанди Исмоилхон Рус армиясида хизмат қилиб, полковник ҳарбий унвонига сазовор бўлган[5]. Абдурахмон (хукмронлиги 1880-1901 йиллар) вафот этганидан сўнг, ўзини ҳақиқий тахт вориси ҳисоблаган Исомхон Ҳабибуллаҳон (хукмронлиги 1901-1919)ни узурбатор (сохта) хукмдор деб ҳисоблаган. Шимолий Афғонистондаги провинциялар амир сифатида Исаххонни тан олишларини билдирганидан сўнг, 1904 йилда яқин кишиси Сардор Мажидхонни яширин равишда Афғонистонга юборди. Бироқ, Туркистон - Афғонистон чегарасида рус чегарачилари ушбу шахс ўз ихтиёрича қочиб келаяпти, деган ваз ваз билан ортга қайтаришган[6]. Рус шарқшуносининг таъкидига кўра, Исаххон диний ва дунёвий илмлардан яхшигина хабардор бўлган. У Қуръони каримни ёд билган ва ширали овоз билан қироат қилган. Ҳадис илми, калом, шариат арконлари, фикҳ билимдони бўлган. Исаххон айни пайтда Афғонистон, Туркистон, Ҳиндистон, Эрон, Хитой адиблари шеърятидан хабардор бўлиш билан бирга

тарих соҳаси ҳам билимдони бўлган[7]. Архив манбаларида келтирилишича, рус-афғон, афғон - Бухоро чегара постларидан рус армияси ҳарбийларининг ҳам Афғонистонга қочиб кетиши юз берганлиги маълум бўлади. Қочиб кетувчилар асосан Кавказ миллати вакиллари (католик қабул қилган арманлар) бўлиб, улар афғон армияси томонига ўтишдан олдин Насронийликдан чиқиб, мусулмончиликка ўтиши, яъни ислом динини қабул қилиши керак бўлган[8].

XIX аср охири XX аср бошларида афғон армияси Европа типига тузилган бўлиб, куруклик, тўпчилар, отлик каби қисмлардан иборат бўлган. Ушбу армия қисмлари асосан Қобул, Ҳирот, Қандаҳорда туриб, бошқа провинцияларда кичик гуруҳлар бўлган. Афғон армияси орасида Туркистонга қочган шахзодаларнинг айғоқчилари(худоудлари) ҳам фаолият юритган. Д.Н. Логафет ушбу армияда Низом қоидаларига ва тартиб-интизомга бўйсунмаслик, талаш, порахўрлик, нафақасиз муносабат бўлиш муҳити ҳукм сурганлигини қайд этган[9].

4. Хулоса:

Хуллас, 1870-1880 йилларда Афғонистонда Туркистонга қочоқлар оқими кучайиб, қочоқларнинг ижтимоий ва этник таркиби хилма хил эди. Қочоқлар орасида “сиёсий қочоқлар” ҳам анчагина бўлиб, россия империяси ҳукумати улардан ўз манфаатлари йўлида фойдаланди. Айнан Абдурахмон Туркистон орқали руслардан ҳарбий ёрдам олиб, улар қўллаб-қувватлаши билан тахтига келганди.

Иктибослар/Сноски/References:

1. ЎМА, U-1-фонд,1-рўйхат , 1382 йиғма жилд, 43,44 varaқлар (National Archives of Uzbekistan, fund U-1, list 1, 1382 collective volumes, 43,44 pages).
2. Смесова Е . Культурно –просветительская и научная деятельность русский учреждения в Туркистанским края (XIX-XX) . – Т.: – С.21. (Smesova E . Cultural, educational and scientific activities of Russian institutions in the Turkistan region (XIX-XX). - T.: -p.21.)
3. ЎМА, U-461-фонд, 1-рўйхат, 948 йиғма жилд, 49,50,51 varaқлар., 58-varaқ (National Archives of Uzbekistan, fund U-461, list 1, total volume 948, pages 49, 50, 51, page 58.).
4. ЎМА, U-461-фонд, 1-рўйхат, 1818 йиғма жилд, 127,128 –varaқлар. (National Archives of Uzbekistan, fund U-461, list 1, 1818 collective volumes, 127,128 pages).
5. Логафет Д.Н. На границах Средний Азии, Путевые очерки 3-х книгах. Книга II. Русеко –Афганская граница. Санкт –Петербург -1909. –С.32. (Logofet D.N. On the borders of Central Asia, Travel essays 3 books. Book II. Ruseko - Afghan border. St. Petersburg -1909. – p.32.)
6. Логафет Д.Н. Ўша китоб. – Б.33 (Logafet D.N. That book, - P.33)
7. Логафет Д.Н. Ўша китоб. –Б.34-35. (Logafet D.N. That book. – P. 34-35.)
8. ЎМА, U-1-фонд, 2-рўйхат ; 218 йиғма жилд, III- varaқ.(National Archives of Uzbekistan, fund U-1, list 2; 218 collective volume, sheet III.)
9. Логафет Д.Н. Ўша асар.. Б.150-151. (Logafet D.N. That work.. - P.150-151.)

ЎТМИШГА НАЗАР

5 ЖИЛД, 11 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 5, НОМЕР 11

LOOK TO THE PAST

VOLUME 5, ISSUE 11

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000